

Luo / Muokkaa

Lähetä

Lausunnonantajat

Yhteenveto

Sähköisten viranomaisaineistojen arkistoinnin ja säilyttämisen palvelukokonaisuus

Sähköinen arkistoinnin palvelukokonaisuus

Lausunnonantajia: 1 ▼

Puollatko SAPA-palvelukokonaisuuden toimeenpanoa? *

- ☐ Puollan
- ☐ Puollan muutoksin (muutokset kuvattu muualla lausunnossa)
- ☐ Vastustan (perustelut annettu muualla lausunnossa)

Jyväskylän yliopisto, 3.3.2016
Lausunnonantajana yliopiston
digitointitoiminnan koordinaattori,
yliopistopalvelut/asiantuntijapalvelut.,
Marttila Juuso

Puollan muutoksin (muutokset kuvattu muualla lausunnossa)

Miten ehdotettu julkisen hallinnon yhteinen arkistointipalvelu vaikuttaisi organisaatiossasi?

- ☐ Kustannuksia säästyisi selvästi
- ☐ Kustannuksia säästyisi jonkin verran
- ☐ Kustannuksissa ei tapahtuisi merkittävää muutosta
- ☐ Kustannukset lisääntyisivät

Jyväskylän yliopisto, 3.3.2016
Lausunnonantajana yliopiston
digitointitoiminnan koordinaattori,
yliopistopalvelut/asiantuntijapalvelut.,
Marttila Juuso

Kustannuksia säästyisi jonkin verran

SAPA toimeenpanosuunnitelma

Lausunnonantajia: 1 ▼

Jyväskylän yliopisto,
Lausunnonantajana yliopiston
digitointitoiminnan koordinaattori,
yliopistopalvelut/asiantuntijapalvelut.,
Marttila Juuso

3.3.2016

Keskitetyn palvelukokonaisuuden luominen on hyvin tervetullut asia. Rajallisten resurssien takia oman sähköisen arkistoinnin ja pitkäaikaissäilytyksen ratkaisun luominen on hankalaa. SAPA-palvelun myötä lienee mahdollista siirtyä nopeammin sähköiseen arkistointiin.

Yleisesti pidämme tärkeänä hyvin nopeaa skenaarion II toimeenpanoa, muutoin käyttäjäorganisaatiot joutuvat kuitenkin ratkaisemaan skenario I:n ulkopuolelle jäävän aineiston väliaikaisen säilyttämisen, joka vähentää saavutettavia hyötyjä.

Haluamme myös nostaa esiin tärkeänä suunnitelmasta unohdettuna sidosryhmänä tutkijat ja SAPA-säilytetyllä aineistolla tehtävän tutkimuksen. Tutkijat ovat erityisesti pitkäaikaissäilytettävän arkistoaineiston tapauksessa yksi aineiston merkittävistä käyttäjäryhmistä, jotka tuottavat aineiston tutkimuksen kautta lisäarvoa aineiston säilyttämiselle. Aineiston käyttö erityisesti tulevaisuudessa kasvavan Big Data -analyysien avulla edellyttää niiden mahdollistamisen huomioimista jo järjestelmän suunnitteluvaiheessa.

Kommentit ja huomiot palvelukokonaisuuden vaikutuksiin (luku 3)

Jyväskylän yliopisto,
Lausunnonantajana yliopiston
digitointitoiminnan koordinaattori,
yliopistopalvelut/asiantuntijapalvelut.,
Marttila Juuso

3.3.2016

Esitettyjen suunnitelmien perusteella monet seikat puoltavat SAPA-palvelua, esimerkiksi tavoitteet kustannussäästöistä ja aineiston saatavuuden parantamisesta. Tässä suunnitteluvaiheessa käytännön toimenpiteet eivät kuitenkaan tunnu vielä selkeiltä ja mitä SAPA-palvelun käyttöönotto lopulta merkitsee organisaatioissa ja kuinka toimintakulttuuria joudutaan muuttamaan sähköiseen arkistointiin siirryttäessä.

Palvelukokonaisuuden vaikutuksissa haluamme edellisen lausuntokohdan hengessä korostaa tiedon hyödynnettävyyden ja saatavuuden olevan avainasemassa. Tällöin järjestelmässä on otettava huomioon tiedon helppo haettavuus, linkitettävyyden ja käsiteltävyys, jotka ovat tutkijoille tärkeitä. Tämä edellyttää myös aineiston tallentamista mahdollisimman pitkälle koneluettavassa muodossa Big Data -analyysien mahdollistamiseksi. Toivomme myös, että järjestelmään talletettavan aineiston metatietovaatimuksia suunniteltaessa kuultaisiin myös tutkimusorganisaatioita, jotka kykenevät sopivan metatietosuunnittelun avulla hyödyntämään talletettavaa aineistoa huomattavasti helpommin.

Yleisesti yliopisto tukee KDK-PAS -ratkaisun hyödyntämistä. Samaa perusratkaisua tultaneen jatkossa hyödyntämään myös tutkimusaineistojen pitkäaikaissäilytykseen, jolloin yhteisellä arkkitehtuurilla on saavutettavissa mahdollisia synergiaetuja.

Yleisesti haluamme lausua myö, ettei määrääjän säilytettävän aineiston keskitetyn säilyttämisen hyötynäkökohtien tule rajoittua pelkästään taloudellisiin näkökulmiin, vaan myös tiedon saatavuudelle on annettava arvoa. Yhteisellä ratkaisulla määräaikaistestikin säilytettävä aineisto saataisiin sitä käyttävien organisaatioiden sekä tutkijoiden ulottuville keskitetyksi.

Kommentit ja huomiot lainsäädännön muutostarpeisiin (luku 4)

Jyväskylän yliopisto,
Lausunnonantajana yliopiston
digitointitoiminnan koordinaattori,
yliopistopalvelut/asiantuntijapalvelut.,
Marttila Juuso

3.3.2016

SAPA-palvelu liittyy tiiviisti Arkistolaitoksen tehtäväkenttään ja yhteistyötä eri tahojen (esim. OKM ja Valtiovarainministeriö) varmasti tarvitaan. Sähköisen arkistoinnin ohjeiden ja suositusten selkiyttäminen ja yksinkertaistaminen tässä yhteydessä on tärkeää.

Yliopisto tukee neuvottelukunnan perustamista ratkaisuna kokonaisuuden hallinnointiin. Samalla korostamme arkistolaitoksen neuvottelukuntaan osallistumisen tärkeyttä. Toisaalta arkistolaitos edustaa säilyttävää organisaatiota, jolla on asiaan liittyviä lainsäädännöllisiä vastuuta, toisaalta sillä on asiantuntemusta edustaa myös aineistolla myöhemmin tehtävän tutkimuksen näkökulmaa.

Tutkimuksen näkökulmasta haluamme lausua huolen tietopalvelujen hajauttamisesta. Toisaalta aineiston tuottaja ja arkistonmuodostaja on asiantuntevin taho aineistoon liittyvästä tietopalvelusta vastaamiseen, mutta toisaalta uskomme erilaisten keskitetympien ratkaisuiden palvelevan tulevaisuudessa paremmin tutkimuksen etuja. Eri instanssien tietopalveluiden taso on kirjava ja käytänteet vaihtelevia, joten niiden keskittämisellä saavutettaisiin myös käyttöhyötyjä. Lisäksi tulevaisuudessa tutkimuksessa digitaalisen aineiston osalta yhä suurempaa osaa näyttelevät erilaiset hyvinkin moninaisia aineistoja yhdistelevät analyysit, jolloin hajautettu tietopalvelu voi hidastaa tai pahimmassa tapauksessa estää tällaisten tutkimuksen tekemistä.

Kommentit ja huomiot palvelukokonaisuuden toimeenpanoon (luku 5)

Jyväskylän yliopisto,
Lausunnonantajana yliopiston
digitointitoiminnan koordinaattori,
yliopistopalvelut/asiantuntijapalvelut.,
Marttila Juuso

3.3.2016

Skenaario I:n ja II:n toteutuminen on kuitenkin alkuvaiheessa erittäin tärkeää ja niiden onnistumiseen tulee panostaa huolellisella pilotoinnilla.

Yhdeksi toteutumisen onnistumista seuraavaksi näkökulmaksi näemme tärkeäksi, että aineisto on myös tutkijoiden ja muiden tietotyöläisten käytettävissä. Tulisi seurata myös aineiston linkittymistä erilaisiin avoimen datan rajapintapalveluihin, jotka palvelevat sekä tutkimusta että liike-elämää. Tällaisista hyvänä esimerkkinä toimii Helsinki Region Infoshare.

- ✎ Ainakin skenaario I toteutus tarvitaan nopeasti
- ✎ Pelkkä skenaario I ei riitä, myös skenaario II työn alle pian
- ✎ Laajin skenaario III tarvitaan, skenaariot I ja II eivät riitä

Jyväskylän yliopisto, 3.3.2016
Lausunnonantajana yliopiston
digitointitoiminnan koordinaattori,
yliopistopalvelut/asiantuntijapalvelut.,
Marttila Juuso

Pelkkä skenaario I ei riitä, myös skenaario II työn alle pian

Kommentit ja huomiot palvelukokonaisuuden hallintaan ja ylläpitoon (luku 6)

Jyväskylän yliopisto, 3.3.2016
Lausunnonantajana yliopiston
digitointitoiminnan koordinaattori,
yliopistopalvelut/asiantuntijapalvelut.,
Marttila Juuso

Yhteistyö ja ohjaus eri tahojen ja asiantuntijoiden kesken on perusteltua. Jonkinlaisen koordinoivan tahon toiminta kuitenkin tarvitsee. Vastuita ja rooleja on hyvä selkeyttää.

Mikä on oikea taho ohjaamaan sähköisen arkistoinnin kokonaisuutta?

- ✎ Opetus- ja kulttuuriministeriö
- ✎ Valtiovarainministeriö
- ✎ Oikeusministeriö
- ✎ Muu, mikä?

Jyväskylän yliopisto, 3.3.2016
Lausunnonantajana yliopiston
digitointitoiminnan koordinaattori,
yliopistopalvelut/asiantuntijapalvelut.,
Marttila Juuso

Oikeusministeriö

Yleiset kommentit ja huomiot arkkitehtuurikuvaus-dokumenttiin

Jyväskylän yliopisto, 3.3.2016
Lausunnonantajana yliopiston

digitointitoiminnan koordinaattori,
yliopistopalvelut/asiantuntijapalvelut.,
Marttila Juuso

SAPA-arkkitehtuurin kokonaisuus on aika laaja ja sen hahmottaminen ja käytännön toteuttaminen voi olla haastavaa. Tavoitteita on paljon ja organisaatiot ovat aika eri vaiheissa sähköisen säilyttämisen suhteen.

Arkkitehtuurikuvauksen eetoksessa ovat vahvasti esillä aineiston löydettävyys, saatavuus ja hyödynnettävyys. Kuitenkin dokumenteissa on keskitytty lähinnä aineiston tallentamiseen. Lisäämällä loppukäyttäjänäkökulmaa suunnitelmasta tulisi tasapainoisempi ja paremmin sen omia tavoitteitaankin tukeva.

Arkkitehtuuria suunniteltaessa tulisi huomioida, että säilyttävänä toimijana arkistolaitos joutuu huolehtimaan tietyissä määrin myös muilta toimijoilta (yritykset, yhdistykset, yksityishenkilöt) tulevasta materiaalista. PASia suunniteltaessa olisikin syytä jo ennakoida, ettei arkistolaitoksen tarvitse rakentaa tyystin erillistä järjestelmää näistä huolehtimiseen. Näiden tulisi olla jotenkin integroitavissa SAPA-arkkitehtuurin puitteissa luotuihin järjestelmiin.

Tietoturvasyistä on ymmärrettävää, ettei tutkimusorganisaatioilla ole integraatiomahdollisuutta SAPA-järjestelmään, mutta samalla tulisi kiinnittää huomiota enemmän siihen, että nämä organisaatiot pystyvät kuitenkin helposti aineistoja käyttämään ja erityisesti pääsemään käsiksi niihin Big Data -tutkimuksen edellyttämässä määrin. Tutkijat pääsevät jo nyt tietyin ehdoin ja rajoituksin käsiksi monenlaiseen tietosuoja-aineistoon, joten tämä ei voi olla kategorinen este, vaan tutkimusetiikalla ratkaistavissa oleva kysymys.

Edelliseen liittyen tulisi pohtia mahdollisuuksia yhteisiin asianhallintajärjestelmiin, koska tiedon käyttö ja sen parissa asiointi pirstaloituu edelleen, mikä syö yhtenäisestä säilytysratkaisusta saatavia hyötyjä. ”Yhteisen asianhallinnan tukeminen ja kehittäminen” esiintyy yhdessä laatikossa kuvassa 4, mutta sitä pitäisi mielestämme painottaa enemmän. Tähän liittyen kuvassa 5 Open data ja hakujen hakupalvelut on kuvattu osana SAPAa, mutta muualla näihin vastaaminen vastuutetaan kuitenkin arkistonmuodostajille.

Kohtaan 3.2. haluaisimme lisätä aineistojen kokoamisen tutkijan hakujen mukaan tämän omaan sähköiseen asiointikokoelmaan ja aineistojen linkittäminen keskenään sen puitteissa. Kohdasta 3.2. puuttuvat myös Big Data -tutkimuksen tarpeet, joihin pelkkä aineistohakujen teko ei yksinkertaisesti riitä. Sama ongelma toistuu arkkitehtuurisuunnitelman sivulla 13.

Kommentit ja huomiot Skenaario I: Pysyvään säilytykseen reitittävä SAPA

Jyväskylän yliopisto,
Lausunnonantajana yliopiston
digitointitoiminnan koordinaattori,
yliopistopalvelut/asiantuntijapalvelut.,
Marttila Juuso

3.3.2016

Vaikka skenaario I onkin luonnollinen aloitus toiminnalle, ei se poista yhtä tärkeintä ongelmaa, mihin SAPA pyrkii vastaamaan, eli (sähköisen) arkistoinnin tarvetta asiakkailta merkittävien materiaalmäärien jäädessä pysyvän säilytyksen ulkopuolelle.

Kommentit ja huomiot Skenaario II: Kaiken aineiston SAPA

Jyväskylän yliopisto,
Lausunnonantajana yliopiston
digitointitoiminnan koordinaattori,
yliopistopalvelut/asiantuntijapalvelut.,
Marttila Juuso

3.3.2016

Saavutettavien hyötyjen kannalta tämä on keskeinen vaihe, johon tulee pyrkiä mahdollisimman nopeasti. Kuvailutietojen osalta tulee huomioida mahdollisuudet, että tulevaisuudessa kuvailutietoja pystytään täydentämään koneellisesti tekoälyn käydessä materiaaleja lävitse. Niinpä talletettavien aineistojen koneluettavuuteen tulee panostaa. Tämä auttaa myös käyttöä big data -analyysissä.

Mutta on hyvä huomioida, että vaikka ratkaisu on tarpeellinen erityisesti siinä mielessä, että on myös sellaisia aineistoja, joita säilytetään määrääjän pitkiäkin aikoja (useita kymmeniä vuosia). Millaista aineistoa lopulta on mahdollista tallentaa, jos muukin kuin Sähke2-normin mukainen aineisto kelpaa?

Kommentit ja huomiot Skenaario III: Rikastava ja muokattavan aineiston SAPA

Jyväskylän yliopisto,
Lausunnonantajana yliopiston
digitointitoiminnan koordinaattori,
yliopistopalvelut/asiantuntijapalvelut.,
Marttila Juuso

3.3.2016

Skenaariota III tulee pitää tulevaisuuden tavoitteena, mutta tässä vaiheessa niin kunnianhimoisena, ettei sen vaatimusten pitä antaa hidastaa skenaario II:n toteutumista. Tässä ollaan helposti pyrkimässä rakentamaan järjestelmiä, jotka kilpailevat valtavien, kansainvälisten kaupallisten toimijoiden kanssa, joka on melkoinen haaste.

Kommentit ja huomiot hallintamalliin (luku 5)

Jyväskylän yliopisto,
Lausunnonantajana yliopiston
digitointitoiminnan koordinaattori,
yliopistopalvelut/asiantuntijapalvelut.,
Marttila Juuso

3.3.2016

Prosessin vastuiden selkeä määrittely on paikallaan. Myös aineistoa palveluun tallentavien organisaatioiden näkökulmasta on hyvä olla vastuista tietoinen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Hallintamallin käyttäjät esittäytyvät kuntina, viranomaisina ja kansalaisina. Kun tutkijanäkökulmaa jossain määrin edustamaan kykenevä Arkistolaitoskin on rastitettu lähinnä tiedotettavaksi, on yliopisto huolissaan siitä, kuka pitää huolen, että tieto tallennetaan myös tutkijoille käyttökelpoisesti ja käytettävästi.

Jyväskylän yliopisto,
Lausunnonantajana yliopiston
digitointitoiminnan koordinaattori,
yliopistopalvelut/asiantuntijapalvelut.,
Marttila Juuso

3.3.2016

Suunnitelma lupaa kustannussäästöjä, mutta tiedetäänkö todellisia kustannuksia, säästöjä ja hyötyjä vielä käytännössä? Palvelun ylläpidosta tulevaisuudessa lienee myös vaikeaa antaa tässä vaiheessa kovin tarkkoja hahmotelmia. Kysymysmerkki ovat vielä myös organisaatioissa tarvittavat toimintatapojen muutokset, jotta sähköiseen säilyttämiseen ja palvelujen sähköistymiseen voidaan täysin siirtyä.

Korostamme tässä yhteydessä edelleen tutkimuskäyttöä ja vielä tulossa olevia big data -analyysijä, jotka aineisto mahdollistaa, jos tutkijoille järjestetään niihin järkevä pääsy. Tällaiset analyysit tuottavat varmasti myös hallinnon kannalta mielenkiintoisia, kehittäviä ja kenties säästöjäkin tuottavia tuloksia.

Luvussa 6 on ristiriitaa jälleen sen suhteen, että puhutaan kaikkeen aineistoon kohdistuvista hauista, mutta tietopalvelu kuitenkin on jyvitetty lukuisille eri arkistonmuodostajille. Tämä osuus kaipaa selkeyttä ja suunnitelmallisuutta, jossa tulee pitkällä tähtäimellä tähdätä kootumpiin ratkaisuihin - toki unohtamatta arkinstomuodostajien päässä olevaa oman aineiston erikoisasiantuntemusta.

[Mene edelliselle sivulle](#)